

20.12 RAPPORT STUDIEDEPUTATE – ONTVANKLIKHED VAN BESWAARSKRIFTE (Artt 86, 151, 243)

- A. Ds PW Kurpershoek lewer die Rapport.
- B. **Besluit:** Die Rapport word verwys na Beswaarskrifkommissie 2.
- C. Ds PJ Venter rapporteer namens die Beswaarskrifkommissie 2.

D. RAPPORT

1. Opdrag (Acta, 2006:57, 3.2.5)

Die Sinode wys Studiedeputate aan om die problematiek genoem in 3.2.1-3.2.2 te ondersoek en die volgende Sinode van advies te bedien.

- 3.2.1 *Die Kommissie het gehandel oor die vraag rondom die reikwydte van die besluite van Sinodes 1967, 1991 en 1994 (Acta, 1967:349-350, 1991:526-528 en 1994:51-55) insake die reg van direkte toegang tot enige meerdere vergadering.*
- 3.2.2 *Sedert 1994 (Acta, 1994:52-55) worstel die Regskommissie met onduidelikheid oor die interpretasie en samehang van die onderskeie besluite genoem in 3.2.1.*

Besluit: Kennis geneem.

2. Sake waarvan die Sinode moet kennis neem

2.1 Agtergrond van saak

- 2.1.1 Sinode 1955 (p35-37) stel by monde van die Moderamen die vraag of 'n eenvormige prosedure vir Beswaarskrifte daargestel behoort te word. Aangesien tyd ontbreek, word die vraag vir beantwoording na Deputate verwys (1955:35-37).
- 2.1.2 Sinode 1958 (101, 106-107, 116-117) kry as voorstel van die Deputate dat elke vergadering sy eie bepalinge ten opsigte van Beswaarskrifte daarstel. Uiteindelik word die saak weer na Deputate verwys.
- 2.1.3 Sinode 1961 (512-517) hanteer 'n Meerderheids- en Minderheidsrapport wat albei worstel met vraag of 'n individu bepaalde besware **direk** by 'n meerdere vergadering moet indien al dan nie. Geen besluit word geneem nie en die saak word weer na deputate verwys.
- 2.1.4 Sinode 1964 (444, 446) kry twee voorstelle insake die prosedure op tafel, waarvan een aandui dat die kerklike weg gevolg moet word en die ander stel dat besware direk by die betrokke meerdere vergadering ingedien moet word. Uiteindelik word 'n aparte prosedure vasgestel vir die hantering van besware teen bestaande besluite van meerdere vergaderings. Hiervolgens moet Beswaarskrifte alleen gerig word tot die vergadering wat die betrokke besluit geneem het.
- 2.1.5 Sinode 1967 (349-350) keur 'n Beskrywingspunt goed dat KO, art 33 konsekwent toegepas word en dat alleen opdragte van die Partikuliere Sinodes ter tafel geneem word.
- 2.1.6 Sinode 1991 (1991:526-528) handhaaf 'n beswaar teen die besluit van 1964. Die wese van die beswaar is dat 'n aparte prosedure vir Beswaarskrifte nie nodig is nie, aangesien 'n Beswaarskrif soos 'n saak hanteer behoort te word.
- 2.1.7 Sinode 1994 (52-54) dui aan dat die besluit van Sinode 1991 die vraag laat ontstaan of daar net een weg is vir die hantering van 'n Beswaarskrif, nl. toetsing van 'n saak langs die kerklike weg, of twee weë, naamlik dat 'n beswaar deur 'n individu ook na toetsing en afwysing nog steeds by 'n betrokke meerdere vergadering ingedien kan word (p52, 3.1). Die besluit word geneem dat die kerklike weg vir die behandeling van alle sake onder KO, art 46 onder gewone omstandighede gevolg moet word (p52, 3.2). Tog word ook gestel dat die reg van direkte toegang tot enige meerdere vergadering vir aangeleenthede wat dit Skriftuurlik regverdig, nie deur 1991 se besluit geblokkeer word nie (p52, 3.2).

2.1.8 Sinode 1994 se tweeledige besluit gee aanleiding tot onsekerheid by daaropvolgende Sinodes se Regskommissies wat die ontvanklikheid van Beswaarskrifte moet beoordeel, soveel so dat tydens Sinode 2006 Studiedeputate aangewys is met opdrag soos in 1.

2.2 Kern van probleem

2.2.1 Die kernsaak is die vraag rondom die prosedure vir indiening van 'n beswaar volgens KO, art 41.

2.2.2 Twee alternatiewe prosedures kom na vore:

	Prosedure 1	Prosedure 2
2.2.3	Beswaar volgens KO, art 46 kan – behalwe vir die kerklike weg – vir sake wat dit Skriftuurlik regverdig, ook <i>direk</i> ingedien word by die vergadering wat die besluit geneem het – selfs wanneer mindere vergaderings die beswaar afgewys het.	Beswaar volgens KO, art 46 kan – behalwe vir die kerklike weg – vir sake wat dit Skriftuurlik regverdig, net in <i>buitengewone omstandighede</i> ingedien word by die vergadering wat die besluit geneem het.

2.2.4 Prakties gestel behels die kernsaak (en die gevolglike alternatiewe prosedures) die volgende:

2.2.3.1 Bestaan daar iets soos *Die reg tot direkte toegang tot 'n meerdere vergadering* op grond waarvan gestel kan word dat 'n beswaar direk by die meerdere vergadering ingedien kan word?

2.2.3.2 Kan 'n beswaar steeds by 'n meerdere vergadering ingedien word indien die kerklike weg gevolg is en die beswaar deur 'n mindere vergadering afgewys is?

2.3 Faktore wat prosedure-keuses beïnvloed

In die bespreking en studie het dit duidelik geword dat die volgende faktore ten minste 'n rol speel in keuse vir 'n spesifieke prosedure:

	Prosedure 1	Prosedure 2
2.3.1	Klem val op die feit dat die vergadering wat die besluit geneem het, finaal oor die beswaar teen die besluit behoort te handel en dit moet <i>afhandel</i> . Omdat die beswaar finaal tuishoort by dié vergadering wat die besluit geneem het, kan direkte toegang nie geweier word nie.	Klem val op die onderskeid tussen <i>behandel</i> en <i>afhandel</i> van beswaar. Besware kan deur die mindere vergaderings hanteer word en daarom behoort die kerklike weg gevolg te word.
2.3.2	Appèlprosedures word soms as baie langdradig en vermoeiend ervaar/beskryf. Daarmee word wantroue wat oor kerklike weg staan, erken. Ter wille van die saak van die beswaar word nie die kerklike weg gevolg nie, maar kan beswaar direk ingedien word of die Appèlprosedure volgens artikel 31 KO eenkant geskuif word.	Al word Appèlprosedure en kerklike weg as negatief ervaar, behoort die hartseer realiteit van uitoefening van kerklike weg nie deur veranderde prosedures gekondoneer te word nie.

2.4 Formaat van Rapport

2.4.1 Die Deputate kon met hul studie nie tot 'n eenstemmige aanbeveling kom ten opsigte van watter een van die twee alternatiewe prosedures gebruik behoort te word nie.

2.4.2 Ten einde die Sinode in staat te stel om dié twee alternatiewe prosedures met hul begroning duidelik te onderskei, word die beredenering hieronder gesamentlik aangebied – met aanduiding van waar die verskille na vore kom.

Besluit: Kennis geneem van 2.1 tot 2.4.2.

3. Beredenering en Aanbevelings waarom Sinode moet oordeel

3.1 *Plek en taak van meerdere vergaderings*

- 3.1.1 Kerke is in Christus een en het die opdrag om hul eenheid te beleef, te bewaar en uit te bou.
- 3.1.2 Omdat alle gawes en ampte deur die een Hoof van die kerk, Christus, aan sy kerk as geheel gegee word, moet en kan alle gawes en ampte ook tot opbou van die liggaam as geheel aangewend word (diakoniologiese eenheid tussen kerke).
- 3.1.3 Wanneer sake plaaslik nie afgehandel kan word nie of die konfessionele eenheid tussen kerke ter sprake kom, kom kerke in meerdere vergaderings saam ten einde mekaar by te staan en gesamentlik deur die Gees en Woord die regering van Christus te bedien.

3.2 *Samestelling van Agenda van meerdere vergaderings*

- 3.2.1 'n Meerdere vergadering se Agenda (spesifiek Algemene Sinode) bestaan onder andere uit die volgende sake (KO, art 30):

- 3.2.1.1 Beroep op meerdere vergadering in geval van Appèl (KO, art 31).

- 3.2.1.2 Opdragte vanaf mindere vergaderings (KO, art 33).

- 3.2.1.3 Rapporte van Deputate (KO, artt 45 en 49).

- 3.2.1.4 Sake voorgelê tot verandering (Beswaarskrifte) (KO, art 46).

- 3.2.1.5 Kerklike korrespondensie (KO, art 52).

- 3.2.1.6 Gemeenskaplike belydenis in Drie Formuliere van Eenheid (KO, art 53).

- 3.2.1.7 Wettige orde van kerk (KO, art 86).

- 3.2.2 Opdragte wat by meerdere vergaderings dien, kom spesifiek van die vergadering wat afgevaardigdes stuur, deurdat afgevaardigdes die ondertekende opdragte moet saambring (KO, art 33).

- 3.2.3 In lyn hiermee het Sinode 1894 (Acta, artikel 118) dan ook gestel:

Wanneer een lidmaat der Kerk iets belangrijks voor de Synode wenscht te brengen, wendt hij zich eerst tot zijn respectieven Kerkeraad of Algemeene Vergadering; word hij dan in ongelijk gesteld, dan volgens art. 30 der Dordsche Kerkorde, beroept hij zich op de Synode. Geene particuliere vragen zullen in het vervolg, toegelaten worden op de Synode, voor zij bij den respectieven Kerkeraad of Algemeene Vergadering beproefd zijn.

- 3.2.4 Ook Sinode 1967 (Acta:349-350) het gestel:

... om KO art 33 konsekwent toe te pas sodat alleenlik opdragte van Part. Sinodes ter tafel geneem mag word.

Gevolgtrekking

- 3.2.5 'n Meerdere vergadering bepaal nie selfstandig watter opdragte/sake op sy Agenda geplaas word nie, maar stel sy Agenda onder andere saam vanuit die opdragte soos ontvang vanaf die betrokke mindere vergaderinge.

3.3 *Beswaarskrifte en opdragte vanaf mindere vergaderings*

- 3.3.1 Wat is die verband tussen 'n versoek tot revisie/beswaar teen staande Sinode-besluit (KO, art 46) en die opdragte wat vanaf die mindere vergadering kom (KO, art 33)?

- 3.3.2 Histories blyk dat KO, art 33 sy oorsprong gehad het in spesifieke statuut vir Provinsiale Sinode soos vasgestel tydens Sinode van Emden van 1571 (Hoofstuk 3, 1), terwyl KO, art 46 sy oorsprong gehad het in spesifieke statuut vir klassikale vergadering soos vasgestel tydens Sinode van Emden van 1571 (Hoofstuk 2, 8).

- 3.3.3 Die oorspronklike bedoeling met KO, artt 33 en 46 was dat die **Klassis in sy opstel** van die opdrag wat saamgestuur sou word, die bestaande besluite in ag moes neem.

- 3.3.4 Tydens die Nasionale Sinode van Dordrecht van 1578 is artikels 33 en 46 as een artikel in Kerkorde verwoord (Hoofstuk 2, 20). In die bewoording word net gepraat van die *instructie* wat saamgebring moet word en **de welcke niet eer en sulleen gheschreuen worden voor datmen de artykelen der voorgaende Synodaler versamelinghe ghelesen hebbe ...**

- 3.3.5 Met Nasionale Sinode van Middelburg (1581) word artikels 33 en 46 onderskei (onderskeidelik artt 25 en 33). Hierdie situasie duur voort tot met vasstelling van Dordtse Kerkorde van 1618,1619. Opmerklik is egter dat die selfstandige plasing van

artikel 46 (as artikel 33 in Kerkorde van 1581) daartoe lei dat die woorde *de welke* vervang word met **De instructie der dinghen die inden meerdere vergaderinghen te handelen zijn**. Die noue band tussen die twee artikels word dus behou, nou met die gebruik van dieselfde woord, naamlik *instructie*.

3.3.6 In die oorspronklike Kerkordes in gebruik binne die GKSA het beide KO, artt 33 en 46 dan ook na *instructiën* verwys. Dit is met die hersiening van die Kerkorde in 1964 egter verander na opdrag in KO, art 33 en sake in KO, art 46 (Acta, 1964:70-71) – waardeur die twee artikels baie meer 'n onafhanklike kleur kry en ook dikwels so losstaande van mekaar gebruik word.

	Prosedure 1	Prosedure 2
3.3.7	Hieruit kan afgelei word dat KO, art 46 'n eie kategorie van sake na vore bring.	Hieruit word ten onregte afgelei dat KO, art 46 'n eie kategorie van sake na vore bring. Uit die geheeloorsig oor geskiedenis blyk dat KO, art 46 (en die voortvloeiende besware teen bestaande Sinodebesluite) histories gesproke altyd as deel van die opdragte volgens KO, art 33 gesien is – en nie 'n aparte kategorie sake vorm nie.
3.3.8		Die noue verband tussen KO, artt 33 en 46 kom uit verskeie resente Kerkordes binne die Gereformeerde wêreld na vore. So verbind die GKN (v) en die VGKSA artikels 33 en 46 direk met mekaar as artikels 32 en 33 van hul Kerkorde. Die CGK weer verwys na <i>instructies</i> beide in KO, artt 33 en 46.
3.3.9		Hierdie noue verband word deur die Kommissierapport van Sinode 1991 (Acta:527-528) verreken wanneer as bevinding (waaroor geen spesifieke besluit geneem is nie, maar wat wel die bedoeling van beide die Beswaarskrif en die Kommissierapport saamvat) gestel word: <i>Die Kerkorde bevat bepalinge vir "Appèlle" (art 31) en "sake" (artt 33, 46). 'n "Beswaarskrif" behoort soos 'n "saak" gehanteer te word en nie gereglementeer te word nie.</i>

Gevolgtrekking

	Prosedure 1	Prosedure 2
3.3.10	Besware volgens KO, art 46 is onder andere deel van die opdragte waarna KO, art 33 verwys en wat deur die gestuurde afgevaardigdes na die meerdere vergadering saamgebring behoort te word.	Besware volgens KO, art 46 is deel van die opdragte waarna KO, art 33 verwys en behoort net deur die gestuurde afgevaardigdes na die meerdere vergadering saamgebring te word.

3.4 Reg van beswaar en Verantwoordelikheid om te konformeer

3.4.1 'n Kernbeginsel in die Gereformeerde kerkreg is dat geen handeling van 'n kerklike vergadering onaantasbaar is nie, omdat die mense wat daar teenwoordig is, sondige mense is en net die Woord die wil van God volkome bevat (NGB, art 7). Gevolglik kan besluite hersien word, òf via Appèl (KO, art 31) òf langs die weg van beswaar (KO, art 46).

- 3.4.2 Vanuit die moontlikheid om besluite te hersien kan gevolglik 'n reg tot beswaar afgelei word waarvolgens enige gelowige – in lyn met sy algemene priesterskap – die verantwoordelikheid het om sy/haar besware te opper.
- 3.4.3 Hierdie reg is nie 'n reg wat aan 'n persoon as mens gekoppel is nie, maar wel die plig om vanuit Skrif, belydenis en kerkorde vir die waarheid van Christus op te kom.
- 3.4.4 In KO, art 46 word die reg tot beswaar begrens deur te stel dat 'n beswaar net kan dien indien dit nie reeds gedien het nie of tensy dit noodsaaklik geag word om iets te verander.
- 3.4.5 Verder moet in gedagte gehou word dat gelowiges feilbaar en vol sonde is en dus nie met die eie standpunt oor 'n saak dwingend behoort te volhard nie – behalwe as dit absoluut noodsaaklik is nie. Met die opofferende en nederige gesindheid van Jesus moet die eensgesindheid in die kerk uitgebou word (Fil 2:1-11), verdraagsaamheid uitgeleef word (Rom 14:1–15:13) en sodoende die eendrag en eenheid bewaar en bevorder word (NGB, art 32).
- 3.4.6 As uitdrukking van hierdie verdraagsaamheid het alreeds die Sinode van Emden in 1571 (Hoofstuk 3, par 3) bepaal dat in die hantering van 'n saak daar na bespreking 'n eerste keer gestem word om die gevoel van die meerderheid te bepaal. Die bedoeling hiervan was dat die minderheid hulle na die eerste stemming by die meerderheid se standpunt sou neerlê (sou konformeer) en dat daar dan met 'n finale stemming 'n algemene instemming met die voorstel sou wees – behalwe wanneer die absolute noodsaak vanuit Skrif en Belydenis na vore sou kom.

Gevolgtrekking

- 3.4.7 Besware volgens KO, art 46 behoort net voorgestel te word indien die noodsaak tot beswaar vasstaan en konformering onmoontlik is.
- 3.5 *Samevattende gevolgtrekking 1: Direkte toegang ...*
- 3.5.1 Die vraag is gestel of daar iets soos *Die reg tot direkte toegang tot 'n meerdere vergadering* bestaan op grond waarvan gestel kan word dat 'n beswaar direk by die meerdere vergadering ingedien kan word.

	Prosedure 1	Prosedure 2
3.5.2		Wanneer oor die reg tot direkte toegang gehandel word, moet dit duidelik onderskei word van die reg tot beswaar (vgl 3.6). Die reg tot beswaar kan steeds uitgeleef word – via die kerklike weg en die weg van KO, art 31 – al is daar nie 'n direkte toegang tot 'n meerdere vergadering nie.
3.5.3	As vertrekpunt moet gestel word dat 'n meerdere vergadering onder andere sy Agenda vanuit die opdragte soos ontvang vanaf die betrokke mindere vergaderinge saamstel en dat besware volgens KO, art 46 ook deel van die Agenda kan wees sonder dat dit as opdrag van die mindere vergadering kom. Gevolglik behoort die kerklike weg die gebruikelike, maar nie enigste, weg te wees nie.	As vertrekpunt ten opsigte van 'n moontlike reg tot direkte toegang, moet gestel word dat 'n meerdere vergadering sy Agenda vanuit die opdragte soos ontvang vanaf die betrokke mindere vergaderinge saamstel en dat besware volgens KO, art 46 deel van hierdie opdragte is. Gevolglik behoort die kerklike weg gevolg te word in die hantering van besware (3.2 en 3.3).
		Ook die Sinodebesluite van 1884, 1967 en 1991 bevestig die kerklike weg as die gewone weg vir die indiening van besware kragtens KO, art 46.
		Hierby sluit die nadere verklaring van 1994 aan wanneer gestel word (Acta, 1994:54, 4.2): <i>Alle sake onder KO, art 46, word onder</i>

	<i>gewone omstandighede op die gewone kerklike weg van KO, art 33 in behandeling geneem.</i>
	'n Uitsondering tot die kerklike weg sou gemaak kon word, maar alleen wanneer die noodsaak daartoe deeglik verantwoord kan word en nie op grond van die reg tot direkte toegang tot 'n meerdere vergadering nie (3.4).

3.6 Samevattende gevolgtrekking 2: Indiening na afwysing ...

- 3.6.1 Die vraag is gestel of 'n beswaar steeds by 'n meerdere vergadering ingedien kan word indien die kerklike weg gevolg is en die beswaar deur 'n mindere vergadering afgewys is.
- 3.6.2 As vertrekpunt word gestel dat meerdere vergaderings juis meerdere gawes saambring om die beswaar te beoordeel (3.1) en dat die oordeel van die meerdere vergadering wat die beswaar afgewys het met groot omsigtigheid en nederige erkenning van die beperktheid van eie insigte hanteer behoort te word.
- 3.6.3 Daarmee saam behoort indringend besin te word of die verantwoordelikheid om te konformeer (3.4) nie verdere optrede uitsluit nie.

	Prosedure 1	Prosedure 2
3.6.4	Indien die oortuiging bestaan dat daar nie met die afwysing van die beswaar deur die mindere vergadering gekonformeer kan word nie, kan – met die aanwys van noodsaak volgens KO, art 46 – die beswaar direk ingedien word by die meerdere vergadering wat die besluit waaroor die beswaar handel, geneem het (Acta, 1994:3.2).	Indien die oortuiging bestaan dat daar nie met die afwysing van die beswaar deur die mindere vergadering gekonformeer kan word nie, dat daar onreg na vore gekom het en dat daar gevolglik 'n noodsaak is om die beswaar verder te neem, behoort volgens KO, art 31 die weg van Appèl gevolg te word.
3.6.5		Indien die weg van Appèl nie gevolg word nie en die meerdere vergadering die beswaar in behandeling neem deur eers te let op die redes <i>waarom nie in die mindere vergadering se oordeel berus kan word nie</i> (Acta, 1994:53), word die mindere vergadering se handeling (in haar uitspraak oor die Beswaarskrif) beoordeel, sonder dat die mindere vergadering haar optrede kan verduidelik. Hiermee word die <i>audi alteram partem</i> -beginsel van regspraak nie eerbiedig nie.
3.6.6		Indien 'n meerdere vergadering die beswaar – wat reeds afgewys is – in behandeling sou neem en tot 'n ander uitspraak kom, sou twee verskillende uitsprake oor dieselfde beswaar – wat beide geldend is – bestaan. Die meerdere vergadering kan immers nie die mindere vergadering se handeling herroep nie (vgl KO, artt 30 en 36) – behalwe in die geval van 'n Appèl in lyn met KO, art 31.

Besluit: Kennis geneem van 3.1 tot 3.6.6.

3.7 Aanbevelings

3.7.1 Die volgende besluite van Sinodes 1967 en 1994 word gehandhaaf en as vertrekpunt gestel:

3.7.1.1 *KO, art 33 word konsekwent toegepas sodat slegs opdragte van Part. Sinodes ter tafel geneem mag word (1967:350).*

3.7.1.2 *Alle sake onder KO, art 46 word onder gewone omstandighede op die gewone kerklike weg van KO, art 33 in behandeling geneem (1994:54, 4.2).*

3.7.2 Alle besware onder KO, art 46 moet redes bevat waarom dit noodsaaklik geag word om van die reg van beswaar volgens KO, art 46 gebruik te maak.

3.7.3 Wanneer die gewone kerklike weg nie gevolg word nie, moet die omstandighede wat daartoe gelei het, deeglik verwoord word. Die meerdere vergadering besluit self oor die gewig wat aan die omstandighede verleen moet word en die gevolglike ontvanklikheid van die Beswaarskrif.

	Prosedure 1	Prosedure 2
3.7.4	Alle sake kragtens KO, artt 33 en 46 wat reeds by 'n mindere vergadering gediens het en afgewys is, kan wel direk by 'n meerdere vergadering ingedien word.	Alle sake kragtens KO, artt 33 en 46 wat reeds by 'n mindere vergadering gediens het en afgewys is, kan nie direk by 'n meerdere vergadering ingedien word nie. Indien nie met die besluit van die mindere vergadering saamgestem word nie, behoort in lyn met KO, art 31 Appèl aangeteken te word.

Besluit: Die Rapport word verwys na dieselfde te benoemde Deputate [soos by 20.11] om ook die Sinode duidelik te adviseer oor indieningsprosedures vir Beswaarskrifte in die lig van die Sinodebepalings van 1967, 1991 en 1994.